

Literature-Based Learning Experiences to Foster Social Skills in Early Childhood Students at Wat Ratniyomtham School (Phibunsongkhram)

Parinda Srimunee ^{1*} Thitsanu Phokabunyanon ² and Pailin Banpato ³

^{1, 2, 3} North Bangkok University Thailand

* Corresponding author. E-mail: parinda.sr@northbkk.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to 1. examine the relationship of social behaviors in early childhood before and after participating in literature-based learning activities, and 2. compare the social behaviors of early childhood children before and after the implementation of such activities. The population consisted of 30 boys and girls aged between 4 and 5 years, enrolled in Kindergarten Year 2 during the first semester of the 2024 academic year at Wat Ratniyomtham (Phibulsongkram) School, under the jurisdiction of the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1. This study employed a quasi-experimental one-group pretest-posttest design. The research instruments included eight literature-based experiential learning activity plans and a social behavior observation form, covering three aspects: interpersonal interaction, social manners, and generosity. The intervention was carried out over eight weeks, three days per week—Tuesday, Wednesday, and Thursday—for 45 minutes per day during the experiential activity session. Data were analyzed using mean (μ), standard deviation (σ), and hypothesis testing was conducted using the Chi-square test and a test for differences between pretest and posttest scores.

The research findings: 1. The social behaviors of early childhood children before and after participating in literature-based learning activities were significantly correlated, both overall and in each specific aspect, at the .05 level of statistical significance. 2. The social behaviors of early childhood children after participating in literature-based learning activities to enhance their social skills were higher than before the experiment, both in overall behavior and in each specific aspect.

Keywords: Literature-Based, Social Skills, Pre-school children

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดราชฤทธินิมมธรรม (พิบูลสงคราม)

ปริญดา ศรีมณี^{1*} ธฤชนุ โภคบุญญานนท์² และ ไพสิน บรรพโต³

^{1, 2, 3} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: parinda.sr@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน และ 2. เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ประชากรได้แก่เด็กปฐมวัยชาย-หญิงอายุระหว่าง 4 - 5 ปีศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่2 ภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา2567 โรงเรียนวัดราชฤทธินิมมธรรม (พิบูลสงคราม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต1 จำนวน 30 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 12 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้งหมด3 ด้านคือ ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านมารยาทในสังคม และ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ3 วันคือวันอังคารวันพุธและวันพฤหัสบดี วันละ 45 นาทีในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานคือค่าสถิติไค-สแควร์และค่าความแตกต่าง

ผลการวิจัยพบว่า 1. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีความสัมพันธ์กันทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทาง สังคมของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการทดลองทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

คำสำคัญ: วรรณกรรมเป็นฐาน, ทักษะทางสังคม, เด็กปฐมวัย

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้านมีความรู้และคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพราะในวัยนี้เป็นวัยที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ญัตติญาณการ การะเกตุ (2563) การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพพร้อมที่จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองทัดเทียมนานาชาติได้นั้นต้องได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตั้งแต่เด็ก (ศุภรักษ์ ฮามคำไพ, 2563)

การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับอนาคต ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดวิจารณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา Treffinger (2007 - 2008) ดังแสดงไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 ข้อ 3 ที่ว่า “รัฐต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 มาตรา 6 ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง (ณัฐนิช สมะจิตร์, 2551) เด็กควรได้รับการถ่ายทอดทัศนคติ ความเชื่อทางจิตใจ และสังคมตั้ง แต่เล็กๆ อันจะเป็นผลสืบเนื่องต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กเมื่อเติบโตขึ้นนั้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) สอดคล้องกับ บลูม Bloom (1964) ที่กล่าวว่า ควรให้ความสำคัญ ในการให้ประสบการณ์ทางสังคมกับเด็กในช่วงปฐมวัย เพราะเด็กในวัยดัง กล่าวมีปัญหาในการยอมรับจากเพื่อน และยังนำไปสู่ปัญหา การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งการพัฒนาทางสังคมของเด็กปฐมวัยควรมุ่งให้เด็กรู้จักและคำนึงถึงผู้อื่นซึ่ง (กุลวรา พงษ์ศรีโพธิ์โรจน์, 2557) กล่าวว่าวรรณกรรมสำหรับเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก เพราะวรรณกรรมสำหรับเด็กสามารถพัฒนาเด็กได้หลายด้าน คือ 1. สร้างความอบอุ่นในครอบครัววรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทมุขปาฐะไม่ว่าจะเป็นเพลงกล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็ก เพลงชุดเด็ก การเล่าของเด็ก บทร้อยกรอง และนิทานสำหรับเด็ก มีส่วนอย่างยิ่งในการสร้างความรัก ความอบอุ่น ระหว่างผู้ใหญ่และเด็กใน ครอบครัว เด็กจะรู้สึกอบอุ่นใจ มีความรัก ความผูกพันต่อกัน 2. พัฒนาทักษะทางภาษา เมื่อเด็กได้ฟังการกล่อมของผู้ใหญ่จากเพลง กล่อมเด็ก หรือ จากบทร้อยกรอง บทเล่นของเด็ก เด็กย่อมได้รับการซึมซับทางภาษาโดยไม่รู้ตัว เด็ก ๆ จะได้วาง คำศัพท์มากมายเด็ก ได้พัฒนาทักษะทางภาษาทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

การศึกษาในระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช พ.ศ. 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี มุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัยตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดในตัวเด็กปฐมวัยเมื่อจบหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) มาตรฐานด้านสติปัญญาและด้านสังคมที่กำหนดในหลักสูตรเป็นมาตรฐานหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาโดยเน้นให้เด็กปฐมวัย สืบค้นหา ข้อมูลด้วยตนเอง ได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กคิดสร้างสรรค์ ศุภรักษ์ ฮามคำไพ (2563) และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในมาตรฐานพัฒนาการด้านสติปัญญาและด้านสังคมของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เนื่องจากเนื้อหาของวรรณกรรมสอดแทรกไปด้วยความเชื่อ ค่านิยม การปฏิบัติตนของคนในสังคม รวมถึงคุณธรรม จริยธรรม ต่างๆให้แก่เด็ก วรรณกรรมสำหรับเด็กจัดได้ว่าเป็นสื่อที่ไม่เคยล้าสมัย ซึ่งมีความสำคัญ ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก และส่งเสริมให้เด็กมีความเจริญงอกงาม ทางด้านสติปัญญา เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ดังที่พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมควรได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ช่วงวัยอนุบาล เนื่องจากเด็กจะเริ่มทำความเข้าใจเกี่ยวกับกติกาการ เรียนรู้ทางสังคมเพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว นับเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็ก (Eisenberg, Olson, Neumark-Sztainer, Story & Bearinger, 2004) สอดคล้องกับ สิริมา ภิญโญนันต์พงษ์ (2550) ที่กล่าวว่าเด็กวัย 3-6 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นจากสิ่งรอบตัวต้องการแบบอย่างด้านสังคมและจริยธรรม เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมและช่วยให้เด็กมีพัฒนาการสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ Tomlinson and Lynch-Brown (1996) และ Sawyer (2000) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า วรรณกรรมช่วยให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆและส่งเสริมให้เด็กอยากรู้อยากเห็น รักการแสวงหาความรู้โดยการอ่านหากเด็กได้อ่านวรรณกรรมที่ตัวละครมีลักษณะนิสัยหรือความสามารถตรงข้ามกับตนเอง จะทำให้เด็กได้เห็นคุณค่าของตนเองและเข้าใจความแตกต่างของคนมากขึ้นนอกจากนี้มีงานวิจัยของดาร์เร็น ทัทโต. (2554) ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้าน ความมีวินัยในตนเองโดยใช้วรรณกรรมเป็น ฐาน พบว่าคุณธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยหลัง การจัด กิจกรรม โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสูงกว่าก่อนจัด กิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และธัญยา พิทยาพิทักษ์ (2553) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบาท และแนวการสอนอ่านโดยใช้ วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล พบว่า เด็กสามารถเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมได้ ทำให้เด็กมีประสบการณ์ทางการอ่าน และการเข้าใจเรื่องถ่ายทอดความเข้าใจของตนเอง และเชื่อมโยงระหว่างนิทานภาพ 2 เรื่องได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดัง กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสามารถนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยเพื่อ เสริมสร้างทักษะทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในระดับปฐมวัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยต่างๆพบว่าวรรณกรรมสามารถเสริมสร้างทักษะทางสังคมในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมารยาทในการเข้าสังคม และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ได้จึงมีความสนใจศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล ปีที่ 2 โรงเรียนวัดราชฐานนันทธรรม (พิบูลสงคราม) สำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในกลุ่มวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับปฐมวัยปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดราชฐานนันทธรรม (พิบูลสงคราม) จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกมา จำนวน 30 คน ซึ่งในการเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้ เลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียน 1 ห้อง จากทั้งหมด 3 ห้องเรียน โดยการสุ่มอย่างง่ายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากห้องเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองได้นักเรียนจำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 12 แผน

2.2 แบบประเมินวัดความสามารถด้านทักษะทางสังคม แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบประเมินทักษะทางสังคม และ ตอนที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

2.3 การสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ศึกษาแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องเหมาะสมในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มารยาทในสังคมและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมการเล่น (ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น) ลูกหมูสามตัว (ด้านมารยาทในสังคม) มดกับต๊กแตน (ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ราชสีห์กับหนู เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ครั้งครั้งละ 45 นาทีในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์รวมเวลาทดลองทั้งสิ้น 24 ครั้ง

2.4 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นตามหัวข้อ และนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชฐานนันทธรรม (พิบูลสงคราม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำนวน 2 แผน จาก 12 แผน นำมาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข แล้วพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการทดลอง

3. สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานหลังการทดลองมีพฤติกรรมเสริมสร้างทางสังคมสูงขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งมีหลักการดำเนินการ ดังนี้

4.1 การเก็บข้อมูลจากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ผู้สังเกตจำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย 1 คน มีหลักในการเลือกผู้ช่วยวิจัยคือเป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

4.2 เก็บข้อมูลพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม จากการร่วมจัดกิจกรรมการเล่นทาน

4.3 ทำการบันทึกโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นทาน ทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เป็นเวลา 8 สัปดาห์จำนวน 18 วัน โดยหมุนเวียนลำดับก่อนหลังจนสิ้นสุดการทดลอง

4.4 เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมทุกด้าน เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง จัดกิจกรรมการเล่นทานช่วงเวลา 8 สัปดาห์

4.5 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทางสังคม ดังนี้

4.5.1 ให้ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสังเกต

4.5.2 ให้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะพฤติกรรมทางสังคม และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ให้เข้าใจตรงกัน

4.5.3 การบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมถ้าในเวลาที่ทำการสังเกตเกิดพฤติกรรมทางสังคมและช่องระดับพฤติกรรมทางสังคมตรงกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่แสดงออก ให้แสดงเครื่องหมาย/ลงในช่องนั้น

4.5.4 การให้คะแนนของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมเป็น 0, 1, 2

4.5.5 เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์นำคะแนนของผู้สังเกต ทั้ง 2 คน มาหาผลรวมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

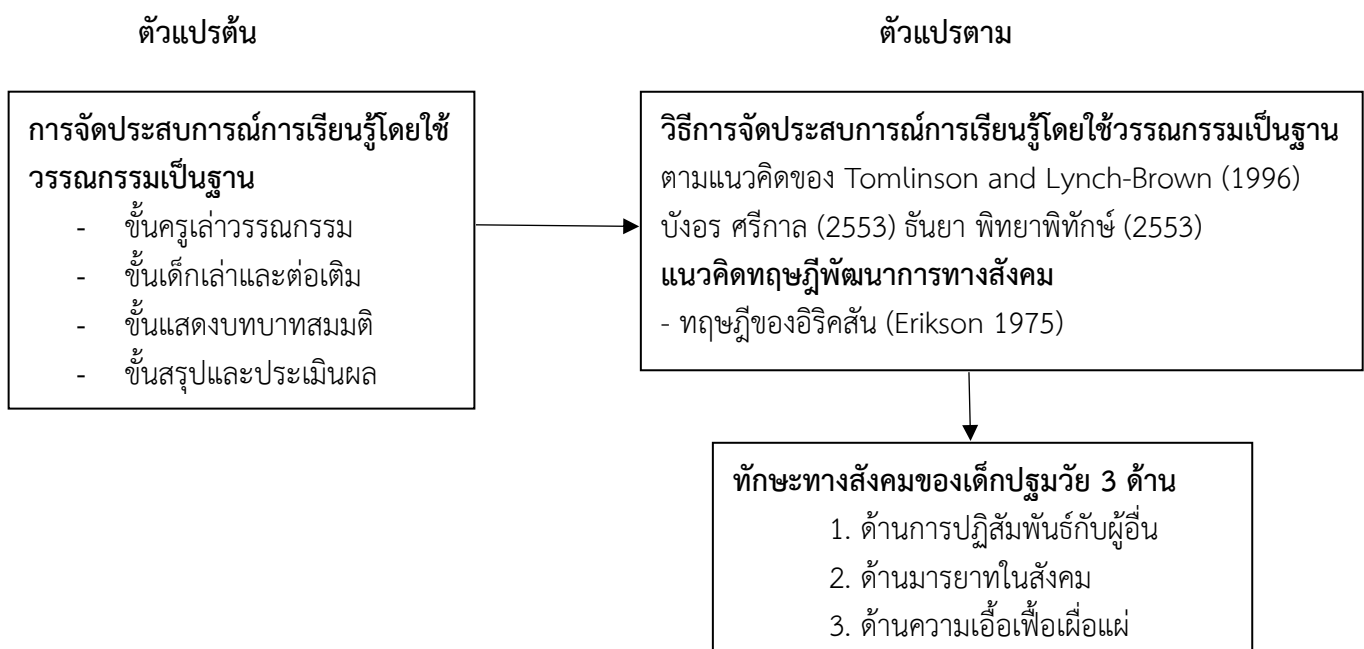
5.1 หาสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและขณะทำการทดลองโดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 หาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คนโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบรายด้านในแต่ละช่วงเวลา โดยใช้ T-test แบบ Dependent Samples โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา ทฤษฎีเอกสารที่เกี่ยวข้องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดราษฎร์นิยมธรรม (พิบูลสงคราม) สามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	ก่อนการจัดกิจกรรม			หลังการจัดกิจกรรม		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	5.66	0.71	ปานกลาง	6.56	0.67	มากที่สุด
ด้านมารยาทในสังคม	6.10	0.65	ปานกลาง	7.88	0.88	มากที่สุด
ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อ	5.18	0.50	ปานกลาง	9.56	0.95	มากที่สุด
รวม 3 พฤติกรรม	16.94	1.86	ปานกลาง	23.99	2.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านมารยาทในสังคม ($\bar{X}$ = 6.10) รองลงมาคือด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ($\bar{X}$ = 5.66) และน้อยที่สุดคือด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อ ($\bar{X}$ = 5.18)

หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อ ($\bar{X}$ = 9.56) รองลงมาคือด้านมารยาทในสังคม ($\bar{X}$ = 7.88) และน้อยที่สุดคือด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ($\bar{X}$ = 6.56)

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย รายด้านก่อนและหลังได้รับหลังการจัดทบทประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	μ	σ
ก่อนการจัดประสบการณ์	5.66	0.71
หลังการจัดประสบการณ์	6.56	0.67
ด้านมารยาทในสังคม	μ	σ
ก่อนการจัดประสบการณ์	6.10	0.65
หลังการจัดประสบการณ์	7.88	0.88
ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อ	μ	σ
ก่อนการจัดประสบการณ์	5.18	0.86
หลังการจัดประสบการณ์	9.56	0.95

จากตารางที่ 2 พบว่า ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ด้านมารยาทในสังคม ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 และ หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

อภิปรายผล

1. จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชภัฏนิคมธรรม (พิบูลสงคราม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านมารยาทในสังคมและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ไดวางไว้ทั้งนี้ เนื่องจากทำให้เด็กได้เห็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ ตลอดจนเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแสดงบทบาทสมมติตัวละครในการจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่านิทานเพื่อเป็นแนวทางไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมกับวัย จากการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเล่านิทานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอย่างต่อเนื่องมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การพูดคุยกับเพื่อน การเล่นร่วมกัน การแบ่งปัน และการช่วยเหลือ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Erikson (1975) ที่ระบุว่า เด็กในช่วงวัยปฐมวัยอยู่ในระยะของ “ความริเริ่มสร้างสรรค์กับความรู้สึกผิด” (Initiative vs. Guilt) ซึ่งเป็นช่วงวัยที่เด็กต้องการแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และมีความต้องการในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นหากผู้ใหญ่ส่งเสริมกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น การเล่านิทาน เด็กจะเกิดความมั่นใจ กล้าสื่อสาร และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ การเล่านิทานยังช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ส่งผลให้เด็กสามารถเข้าใจบทบาทของตนเองและผู้อื่นในสังคม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) และสามารถเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ จิราภา (2562) ที่พบว่า ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมทางสังคมที่เด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริม เด็กในช่วงวัยนี้เริ่มแสดงความสนใจต่อบุคคลรอบข้าง เช่น เพื่อน ครู และสมาชิกในครอบครัว ผ่านการเล่น การสนทนา และการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งล้วนเป็นประสบการณ์ที่มีบทบาทในการพัฒนา ทักษะการเข้าสังคม (social skills) และ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

2. จากการวิจัยพบว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.01 ผู้วิจัยขอกกล่าวถึงในแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านที่ 1 ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้จากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในด้านสังคมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนหลังจากได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยเฉพาะกิจกรรมการเล่านิทาน ซึ่งมีเนื้อหาที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม เช่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือ ความมีน้ำใจ และการเคารพกติกา เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมเชิงบวกมากขึ้น เช่น การชักชวนเพื่อนเล่น การยิ้มทักทาย การพูดจาสุภาพ และการช่วยเหลือกันในระหว่างทำกิจกรรมผลลัพธ์นี้ชี้ให้เห็นว่า วรรณกรรมไม่เพียงแต่ให้ความบันเทิงหรือความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky

(1978) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ทางสังคมของเด็กเกิดขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการสนับสนุนจากผู้ใหญ่หรือเพื่อนร่วมกลุ่มในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี บุญธรรม (2557) พบว่า กิจกรรมเล่นิทานส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญ โดยเด็กสามารถเรียนรู้บทบาทและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ผ่านตัวละครในเรื่องเล่า ซึ่งช่วยให้เด็กซึมซับพฤติกรรมเชิงบวกและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิสัมพันธ์จริง

2.2 ด้านที่ 2 ด้านมารยาทในสังคมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านมารยาทในสังคมหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีสัมมาคารวะ รู้จักการทักทาย การกล่าวคำขอบคุณ การขอโทษ และการให้ความเคารพต่อผู้อื่น นิทานเป็นสื่อวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยเนื้อเรื่องที่เข้าใจง่าย มีลักษณะซ้ำ ๆ ชัดเจน และมีบทบาทในการถ่ายทอดค่านิยมและคุณธรรมทางสังคม เด็กสามารถเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมผ่านตัวละครในนิทาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พัชรี ผลโยธิน, 2561) การใช้นิทานเพื่อส่งเสริมมารยาททางสังคมทำให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การสื่อสารอย่างสุภาพ การมีน้ำใจ และการยอมรับความแตกต่าง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พิศมัย สุขชี (2560) พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานที่เน้นมารยาททางสังคม มีพฤติกรรมเชิงบวกเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 ด้านที่ 3 ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของเด็กปฐมวัยพฤติกรรมทางสังคม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หลังการจัดกิจกรรมหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดจากการดำเนินกิจกรรมเล่นิทานอย่างต่อเนื่อง พบว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น การแบ่งของเล่นให้เพื่อน การยื่นมือช่วยเหลือเมื่อเห็นเพื่อนมีปัญหา และการแสดงความห่วงใยต่อเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมเล่นิทานช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านเรื่องราวที่เด็กเข้าใจง่ายและเข้าถึงได้ในเวลาต่อไปจึงเกิดการมีน้ำใจ รู้จักให้รู้จักแบ่งปันสอดคล้องกับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของไวโกสกี (Vygotsky, 1978) ที่ชี้ว่า การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี โพธิยะราช (2560) ที่พบว่า กิจกรรมเล่นิทานสามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านความมีน้ำใจและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีพฤติกรรมการรู้จักแบ่งปันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ดังกล่าว มีพฤติกรรมการช่วยเหลือและมีน้ำใจต่อผู้อื่นเพิ่มขึ้น
3. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการสื่อสารและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมมากขึ้นหลังได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยวรรณกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ครูผู้สอนต้องสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการแบ่งปัน การช่วยเหลือ และความร่วมมือของผู้เรียนได้
- 1.2 ครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวรรณกรรมมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมหลักของเด็กปฐมวัยประจำวันได้
- 1.3 ครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็ก

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยใช้เทคนิควิธีอื่น เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การใช้บัตรคำประกอบภาพ เกมการศึกษา การเล่นเกมบทบาทสมมติ

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้วรรณกรรมให้มีระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้แนวโน้มความสามารถด้านทักษะทางสังคมชัดเจนขึ้น.

2.3 ในการศึกษาครั้งต่อไปการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อวัดตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม และความสามารถด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. (2557). *พฤติกรรมเด็ก: การเข้าใจและจัดการอย่างสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *การสร้างเสริมพฤติกรรมทางสังคมในเด็ก*. กรุงเทพฯ: ชัดเจนสมิทธิ์.
- ดรรชนี ทักโต. (2554). *การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธัญญา พิทยาศาสตร์. (2553). *การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐนิช สมะจิตร. (2551). *การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กโดยใช้วรรณกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐทิยาภรณ์ การะเกตุ. (2563). *วรรณกรรมกับพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พรณี บุญธรรม. (2557). *แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- พิศมัย สุขชี. (2560). *ผลของกิจกรรมวรรณกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศุภรักษ์ ฮามคำไพ. (2563). *การจัดกิจกรรมวรรณกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สิริมา ภูมโณรัตน์พงศ์. (2550). *พัฒนาการทางสังคมของเด็กในช่วงวัยก่อนเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2550). *รายงานการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุภาภรณ์ จิราภา. (2562). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เรียนผ่านวรรณกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุภาวดี โพธิยะราช. (2560). *แนวทางการใช้วรรณกรรมสำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Bloom, B. S. (1964). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. New York: Longman.
- Eisenberg, M. E., Olson, R. E., Neumark-Sztainer, D., Story, M., & Bearinger, L. H. (2004). Correlations between family meals and psychosocial well-being among adolescents. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 158(8), 792–796.
- Erikson, E. H. (1975). *Childhood and society (2nd ed.)*. New York: Norton.
- Sawyer, R. K. (2000). Children's spontaneous improvisation: Musical and verbal performance. *Creativity Research Journal*, 13(3–4), 361–370.

- Tomlinson, C. A., & Lynch-Brown, C. (1996). *Essentials of children's literature (3rd ed.)*. Boston: Allyn & Bacon.
- Treffinger, D. J. (2007–2008). Preparing creative and critical thinkers. *Educational Leadership*, 65(2), 8–15.